

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

18. An piscatio, aucupatio, & venatio sint licitæ in diebus festis? Et an iter agere sit opus servile, sive pedibus, sive equo fiat? Et an ex consuetudine viatores excusentur à peccato? Et notatur, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

respectu totius diei pars vigesima quarta, non apparet nimia, nec multum impedire hunc præcepti, qui est cultus Dei. Ergo, saluo semper meliori iudicio, eum qui per spatium duarum horarum, in diebus festiuis seruilia exerceat, ratione paruitatis materiae, excusari a peccato mortali. Nam paruitas materiae, excusans est mortali, non absolute, & secundum se, sed respectu ad totam materiam præceptam, spectanda est, vt nota Sanchez in sum. lib. 1. cap. 4. n. 18. At spatium duarum horarum, licet consideratum secundum se, videatur tempus notabile, & magnum, non ita tamen videtur, respectu ad ordinem ad totam materiam præceptam vnius diei. Ergo, qui per duas horas laboraret, ratione paruitatis materiae non peccabit.

Et post hæc scripta inueni etiam Filliue. in suis quest. mor. 2. tract. 27. cap. 11. n. 205. docere hanc sententiam.

RESOL. XVII.

An in diebus festiuis detur paruitas materiae in ordine ad opera seruilia?

Et an vendere calceos, vel alia huiusmodi diebus festiuis sit materia grauis ad peccatum?

Et quid est dicendum, si res vendita esset magni momenti, & venditio aliqua solemnitate celebretur, etiam si breui tempore fiat, an sit hoc peccatum mortale: quod a fortiori militat in quolibet actu iudiciali? Ex part. 5. tract. 5. Resol. 6.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue, & ad hoc dubium respondet Marchantius in 99. pastor. c. 3. q. 2. vbi sic ait. Quæres quantum temporis requiratur vt quis dicatur notabili tempore in die festo, opus seruale exercuisse? Respondeo, alij dicunt, quatuor horas, alij vero duas. Ego vt minimum requirem tres ad peccatum mortale, quia ceteri debet pars notabilis diei: vnde aliqui tertiam, vel quartam diei partem requirunt. Ita ille. Sed ego alibi cum multis Doctoribus decreui hoc tempus non esse extendendum ultra duas horas. Imò Castus Palaus tom. 1. tract. 9. disp. 2. punct. 3. n. 4. putat si duabus horis labori incumbatur, materiam esse grauem, & peccatum mortale committi. Sed si dictum spatium non excedas, puto, vt dixi, non esse materiam grauem. Vnde Ioannes Hentiquez in comp. cas. moral. c. 7. num. 4. sic ait. [Trabalar das horas en dia de fiesta es pecado venial por ser poco el tiempo, però si passasse das horas, sera pecado mortal.] sic ille. Alij vero Doctores de hac materia differentes, sunt Suarez de Relig. tom. 1. lib. 2. de festis c. 3. n. 2. Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. c. 4. in opuscul. tom. 2. lib. 5. c. 2. dub. 30. numer. 4. Azorius lib. 1. tom. 2. cap. 28. quest. 5. Fagundez pr. 1. lib. 1. c. 14. n. 2. & alij penes ipsos.

2. Non desinam tamen hic adnotare, quod in operibus forenibus, & iudicialibus, quæ sunt specialiter prohibita, materia grauis sumenda est non ex quantitate temporis insumpti, sed ex qualitate operis. nam si res vendita esset magni momenti, & venditio solemnitate aliqua celebraretur, etiam si breui tempore ferret, esset mortale, quod a fortiori militat in quolibet actu iudiciali, siquidem negari non potest habere de se grauem deformitatem, quod iudex afficiat actum iudicum & nullum si verò venditio minoris esset momenti, vt vendere calceos, vel alia huiusmodi, iam consuetudo obrinuit non esse graue peccatum, & sæpe nullum, ob necessitatem vendentium, & ementium, neque enim iustum erat, vt vendentes merces denegarent agricolis, & aliis die feriato concurrenti-

Tom. VII.

bus, quia ex tali denegatione graue damnum paterentur, & ita docet Castus Palaus vbi supra n. 5.

RESOL. XVIII.

An piscatio, aucupatio, & venatio sint licita in diebus festis?

Et an iter agere sit opus seruale sine pedibus, siue equo fiat.

Et an ex consuetudine viatores excusentur a peccato? Et notatur, quod non sunt opera seruilia quadam agitationes corporis, quæ in saltationibus, choreis & tripudiis consistunt, vnde talia opera sunt licita in diebus festis non ratione consuetudinis, sed quia per se opera liberalia sunt. Ex p. 4. tract. 4. & Misc. Rel. 222.

§. 1. **P**rima sententia docet talia opera esse liberalia, si ob recreationem in diebus festiuis fiunt, sive verò seruilia, si ob lucrum, & questum. Ita docet Angelus, Syluester, Rosella, Tabiena Armilla; & Pisanela; quos refert, Azorius part. 2. lib. 1. c. 27. quest. 7. & ideo in c. licet, de ferijs, ex dispensatione conceditur piscatio diebus festis.

2. Secunda sententia asserit per se venationem, & piscationem esse opus seruale; sunt enim actiones ad vltimam utilitatem pertinentes. Ita Suarez de Religione tom. 1. lib. 2. de festis, cap. 28. num. 3. Fagundez de præcept. Eccles. lib. 1. cap. 11. num. 16. verum ratione consuetudinis putat Suarez num. 5. Fagundez num. 17. licere venari; negant tamen de piscatione adesse talem consuetudinem, nisi ob urgentem, & specialem necessitatem ac proinde licita non est, iuxta dist. cap. licet Verum, his non obstantibus ex neotericis Iacobus Granado in 2. 2. D. Thoma contrat. 3. tract. 12. disput. 4. sect. 7. num. 65. ex Nauarro, Medina, & Lopez docet, venationem ferarum non esse opus seruale, & prohibitum in die festo; licet fiat propter lucrum; & illam solam piscationem esse opus seruale, quæ fit deferendo retia, remigando, & similem laborem exercendo: Sed Filiucius tom. 2. tract. 27. cap. 9. num. 172. & 173. & in hoc dubio distinguit, & asserit, venationem, & piscationem ob recreationem, quæ in industria posita sit, voluerum, & similibus accedit ad opus liberum, & non est prohibita in die festo; secus autem dicendum est de venatione, & piscatione ex officio, & quæ tota posita sit in corporis defatigatione.

3. Notandum est etiam hic obiter Caietanum in 2. 2. quest. 122. art. 4. Solum de iustitia lib. 2. quest. 4. art. 4. §. Tertium genus, & alios docere, quod iter agere sit opus seruale; consuetudinem tamen excusari viatores: sed non esse opus seruale, siue pedibus, siue equo fiat, tradit Angelus ver. feria num. 15. Rosella num. 26. Azorius part. 2. lib. 1. cap. 27. quest. 8. Suarez de Relig. tom. 1. lib. 2. de festis, cap. 27. num. 2. & alij communiter; quia iter agere est de se actio naturalis consistens in quadam corporis situatione, atque exercitatione, & ideo opus liberale, non seruale est; tunc neque erunt opera seruilia quadam agitationes corporis, quæ in saltationibus, choreis, & tripudiis consistunt; vnde talia opera sunt licita in diebus festis, non ratione consuetudinis, sed quia per se opera liberalia sunt.

RESOL. XIX.

An Magistri artis digladiatoria, vulgo dicti Ff Schemidori,